

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bfv.II.1.355/2021/16.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Metzing Márton, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2022. október 26.
Az ügy tárgya: hivatalos személy elleni erőszak büntette
Terhelt: ...
Elsőfok: Miskolci Járásbíróság, 18.B.1.135/2020/30/I., ítélet, tárgyalás, 2020. november 10.
Másodfok: Miskolci Törvényszék, 8.Bf.8/2021/33., ítélet, tárgyalás, 2021. május 19.
Az indítvány előterjesztője: a védő
Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Miskolci Járásbíróság 18.B.1.135/2020/30/I., illetve a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 8.Bf.8/2021/33. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I. 1.** A Miskolci Járásbíróság a 2020. november 10-én kihirdetett 18.B.1.135/2020/30/I. számú ítéletével a terheltet hivatalos személy elleni erőszak büntette [Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont, (2) bekezdés] miatt 1 év, börtönben végrehajtani rendelt, de végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte, azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése esetén a terhelt legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

[2] A terhelt és a védő fellebbezése folytán eljáró Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2021. május 19-én meghozott 8.Bf.8/2021/33. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a terheltet előzetes mentesítésben részesítette, egyebekben pedig a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.

[3] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás szerint a terhelt 2017. november 6. napján 13 óra 45 perc körüli időben Suzuki típusú személygépkocsival közeledve ráhajtott a ... szám alatt található posta teherbejárója mellett, a sarkon található kis járdaszakaszra, és ott szabálytalanul megállt a járdán abból a célból, hogy barátját felvegye, majd onnan együtt menjenek tovább a kórházba egy 14 órára megbeszélt találkozóra.

[4] Mindeközben a helyszín közelében tartózkodtak a szolgálatban lévő, egyenruhát viselő önkormányzati rendészei, sértett és tanú 1, akik a posta épülete előtt szabálytalanul parkoló autókat sújtották helyszíni bírsággal. Miután az önkormányzati rendész sértett észlelte a gépkocsijával éppen megálló terheltet, odaszaladt hozzá, felmutatta a szolgálati igazolványát, közölte vele a nevét, a rendészeti szervhez tartozását, valamint a szabálysértés tényét. Időközben a terhelt autójához ért tanú 1 önkormányzati rendész is, aki azért csatlakozott később az intézkedő kollégájához, mivel egy másik megbírságolt autó vezetőjét tájékoztatta.

[5] A sértett az intézkedés során az ekkor még a kocsijában ülő terhelttől elkérte a személyazonosító okmányait, amelyet a terhelt át is adott a részére, majd megkérdezte a terhelttől, hogy elismeri-e a szabálysértés tényét. A terhelt ezt meghallva felháborodott, hirtelen kilökte a gépjármű ajtaját, majd kiszállt az autóból, és trágár kifejezésekkel illette az önkormányzati rendészeket. A terhelt több alkalommal megkísérelte az iratait kivenni a sértett kezéből, aki ezt megakadályozta azáltal, hogy az iratokat a mellkasa felé húzta, majd a gépjármű hátulja felé indult. A sértett az autó hátuljához érve a nála lévő adatlapra elkezdte felírni a terhelt személyi adatait. A terhelt mindeközben folyamatosan hangosan kiabált, szidalmazta a vele szemben intézkedő önkormányzati rendészeket. A terhelt ezen túlmenően – abból a célból, hogy megakadályozza adatainak rögzítését – kikapta a tollat a sértett kezéből, és azt a felszólítás ellenére sem adta vissza. A sértett ennek hatására a terhelt iratait átadta a kollégájának, tanú 1-nek, aki egy másik adatlapon kezdte rögzíteni a terhelt személyi adatait.

[6] Miután a terheltnek nem sikerült visszaszereznie az okmányait az önkormányzati rendészeketől, a gépjármű vezető oldala felé elindult, majd közölte, hogy el fogja hagyni a helyszínt. Az önkormányzati rendészek ekkor felszólították, hogy intézkedés alatt áll, így a helyszínt nem hagyhatja el. A terhelt ennek ellenére megpróbált beülni a személygépkocsijába, majd közölte az önkormányzati rendészekkel, hogy „elmegeyek, mit tudtok tenni?” Az önkormányzati rendészek ekkor – annak érdekében, hogy megakadályozzák a távozását – megfogták a felkarját, miközben a terhelt kérdésére azt felelték, hogy ha megkísérel elmenni, testi kényszert fognak vele szemben alkalmazni. Ennek hallatán a terhelt a sértett felé fordult, majd azt mondta neki, hogy „akkor lelőlek”.

[7] A terhelt ezen kijelentése közben a jobb kezével benyúlt a nadrágja zsebébe, majd onnan elővette az engedéllyel tartott, EVL 1120326 gyári számú, Ekol Voltran/Volg 9 mm-s P.A.K. gáz- és riasztófegyverét, és azt csípőmagasságig emelte a sértett irányába. A sértett ezt meglátva a terhelt felé indult, aki ezzel egy időben a gáz- és riasztófegyvert rögtön visszatette a zsebébe, majd a sértett a terhelt nyakát átkarolta a kezeivel, és a jobb lábával kigáncsolva a földre vitte őt. A terhelt ennek hatására az oldalára esett. A földre kerülő terhelt a jobb kezével ismételt megkísérelt benyúlni a nadrágjának jobb oldali zsebébe, azonban a sértett ezt megakadályozta azáltal, hogy a kezét elrántotta onnan, majd a zsebébe nyúlt, kivette onnan a fegyvert, és azt a lába mellé az aszfaltra tette.

[8] Az intézkedés során az önkormányzati rendészek közölték a terhelttel, hogy meg fogják bilincselni, ezért tegye hátra a kezeit, azonban a terhelt ellenszegült, így az önkormányzati rendészeknek testi erővel sikerült rátenniük a jobb kezére a bilincset. Ezt követően a terhelt megkérte az önkormányzati rendészeket, hogy állítsák fel, nem fog tovább ellenállni, amelynek hatására az önkormányzati rendészek a terhelt kérésének eleget tettek, és

felállították. A terhelt ezt követően már nem tanúsított ellenállást, így az önkormányzati rendészek a bilincset a bal kezére is rátették, majd tájékoztatták, hogy a rendőrök kiérkezéséig várnia kell.

[9] A terhelt a fenti magatartásával az eljáró önkormányzati rendészeket jogszerű eljárásukban erőszakkal fenyegetve akadályozta.

[10] II. 1. A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában írt felülvizsgálati ok felhívásával a terhelt bűnösségének a megállapítását sérelmezve.

[11] Az indítvány elsődleges irányaként vitatta az önkormányzati rendészek intézkedésének jogszerűségét mint a hivatalos személy elleni erőszak büntettségének megvalósulásához a törvényben megkívánt tényállási elem meglétét.

[12] Kiindulópontként amellet érvelt, hogy a terhelt a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) szabályainak alapulvételével nem követett el szabálysértést, amelynek megfelelően szabálysértési felelősségét utóbb sem állapították meg. A terhelt által elkövetett szabálysértés hiányában viszont a vele szemben kezdeményezett intézkedés sem lehetett jogszerű.

[13] Ezen túlmenően is a rendészek intézkedése a személyazonosságát igazoló terhelttel szemben csak abban az esetben tett volna eleget a jogszabályi követelményeknek, ha a „kényszerintézkedés” alkalmazását mellőzve tudomásul veszik a terhelt távozását, és a gépjármű forgalmi rendszáma alapján megküldik a részére a helyszíni bírság kiszabásáról szóló tájékoztatás és a készpénz-átutalási megbízást.

[14] A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (Szabs. tv.) 78. § (1)-(3) bekezdésének felhívásával mulasztásként értékelte a rendészek részéről, hogy a terhelttel szemben szóban tett feljelentésről sem jegyzőkönyv, sem feljegyzés nem készült.

[15] Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény 16. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában, a (2) bekezdés a) pontjában és a (3) bekezdésében írt szabályokat idézve kifejtette, hogy a rendészeknek nem volt joguk visszatartani a személyazonosságát igazoló terheltet. A terhelt visszatartását lehetővé tevő jogalap hiányában pedig kényszerítő eszköz alkalmazására sem kerülhetett volna sor vele szemben. Ráadásul az igazoltatás a törvény 18. § (2) bekezdése alapján eleve csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat, ezért iratainak átadását követően a terhelt visszatartásának nem lett volna helye.

[16] Érvrendszerének második pilléréként hivatkozott rá, hogy a terhelt jogos védelmi helyzetben cselekedett, így a Btk. 22. § (1) bekezdése alapján büntethetősége kizárt.

[17] A másodfokú ítélet [28] bekezdésében írtakra utalva ugyanis a rendészek álláspontja szerint „egymásra licitálva, őrjöngve” kiabálták, hogy „fűjd le” (a terheltet), és a terhelt csak az őt közvetlenül fenyegető támadás elhárítása érdekében, csupán a zsebére mutatva utalt a nála lévő gáz-riasztófegyverre, azt láttatni sem engedve, miközben közölte, hogy „gáz van nálam”.

[18] Indokai alapján az első- és másodfokú ítélet megváltoztatására és a törvénynek megfelelő határozat hozatalára tett indítványt.

[19] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1530/2021/2. számú átiratában a védő indítványát alaptalannak tartotta.

[20] A Be. 650. § (2) bekezdésének, valamint a 659. § (1) bekezdésének felhívásával az indítványt a tényállást vitató részében törvényben kizártnak tartotta.

[21] Az átirat szerint az indítvány a Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében rögzített szabályok figyelmen kívül hagyásával, az irányadó tényállás ellenében állította az önkormányzati rendészek intézkedésének jogszerűtlen jellegét.

[22] Az EBD 2012.B.30. számon közzétett eseti döntésre utalva kifejtette, hogy a hivatalos személy intézkedésének jogszerűtlensége ezzel együtt is csak akkor zárna ki a terhelt bűnösségének a megállapítását, ha az intézkedés jogszerűtlen mivolta minden mérlegelés szükségessége nélkül is félreérthetetlen és kétségtelen lett volna.

[23] A védő által hivatkozott jogos védelem lehetőségét eleve kizárólag jogszerűtlen intézkedéssel szemben tartotta felvethetőnek, ugyanakkor vélekedése szerint az indítványnak a terhelt esetleges „lefújásával” összefüggő állításai az irányadó tényállással ellentétesek.

[24] A fentiekre tekintettel a Legfőbb Ügyészség indítványozta, hogy a Kúria a jogerős ítéletet hatályában tartsa fenn.

[25] 3. A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében a korábban vázolt érvei lényegét megismételve a felülvizsgálati indítványban írtakat továbbra is fenntartotta.

[26] A bűncselekmény minősített esetének megállapítását kifogásolva vitatta továbbá, hogy a terhelt cselekménye – a törvényszék ítéletének [92] bekezdésében írtak szerint – felfegyverkezve elkövettként minősülhetne. A gáz-riasztófegyver ugyanis – a szilárd lövedék kilövésére való alkalmatlanná tétele okán – nem alkalmas az élet kioltására, így a bűncselekmény elkövetése során való birtoklása a felfegyverkezve elkövetés Btk. 459. § (1) bekezdés 6. pontjában meghatározott ismérveit nem meríti ki.

[27] Megítélése szerint a gáz-riasztófegyver emellett a fegyveres elkövetés felrovását sem alapozza meg. Az első- és a másodfokú bíróság is azt a megállapítást tette, hogy a terhelt gáz-riasztófegyvert vett elő a nadrágzsebéből, nem pedig működőképes löfegyvert vagy az utánzatát. Ennek alapján vitán felül állónak tartotta, hogy a sértett is tudta, hogy a terhelt által elővett tárgy nem löfegyver, hanem gáz-riasztófegyver. A működőképes löfegyverre hasonló tárgy pedig vélekedése szerint csak abban az esetben lenne fegyverutánzatnak tekinthető, ha a bűncselekmény passzív alanya nem tudna arról, hogy az nem löfegyver.

4. A Legfőbb Ügyészség átiratára a terhelt is észrevételt tett, és ebben, valamint a Kúriának címzett további beadványaiban az eljárás során felmerült bizonyítékokkal, illetve azok mérlegelésével kapcsolatos aggályait sorakoztatta fel.

[28] **III. A felülvizsgálati indítvány nem alapos.**

[29] 1. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[30] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja szerint felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

[31] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. Ezzel összhangban a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[32] 2. A felülvizsgálati indítvány egyfelől azon az alapon kifogásolta a terhelt bűnösségének megállapítását, hogy az önkormányzati rendészek eljárása a jogszerűség követelményének nem tett eleget, ezért a felrótt bűncselekmény törvényi tényállási eleme

hiányzik; másfelől pedig azt állítva, hogy a terhelt javára büntethetőséget kizáró ok, jogos védelmi helyzet fennállása állapítható meg.

[33] 2.1. Elöljáróban, a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény (Kftv.) 1. § (5) bekezdése szerint a felügyelő az e törvényben meghatározott feladatkörében eljárva – mint hivatalos személy – jogosult és köteles a közterületen ellenőrizni a jogszabályban előírt kötelezettségek megtartását, jogszabálysértés esetén eljárást kezdeményezni vagy az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvényben (Rftv.) meghatározott intézkedéseket megtenni. A felügyelő – e törvény 1. § (4) bekezdés i) pontjában meghatározott feladata kivételével – a jogszabályban meghatározott feladatai teljesítése során vagy egyéb jogszerű intézkedés céljából a közterület-felügyeletről szóló törvényben, továbbá az Rftv.-ben meghatározott intézkedéseket és kényszerítő eszközöket alkalmazhatja (Kftv. 15. §).

[34] A rendészeket tehát a törvény parancsa folytán intézkedési kötelezettség terhelte az általuk a KRESZ szabályait sértőnek tartott terhelti magatartás okán. Noha a Kftv., valamint az Rftv. – ellentétben a rendőrségről szóló 1994. XXXIV. törvény (Rtv.) 19. § (1) bekezdésében írtakkal – az intézkedés alá vont személy alávetési kötelezettségére vonatkozó kifejezett törvényi rendelkezést nem tartalmaz, az önkormányzati rendészek intézkedési kötelezettségének teljesítése a másik oldalról, az intézkedés alá vont személy – jelen esetben a terhelt – szemszögéből az intézkedés tűrésének a kötelezettségét feltételezi. Pontosán az intézkedés alá vont személy alávetési kötelezettsége ad rá alapot, hogy a törvény az intézkedés kikényszerítése céljából testi kényszer vagy vegyi eszköz, illetve meghatározott esetben egyéb kényszerítő eszköz alkalmazását is lehetővé teszi [Rftv. 15. § (3) bekezdés, 16. § (3) bekezdés, 17. § (3) bekezdés, 19. § (5) bekezdés, 20. § (4) bekezdés, 21. § (1) bekezdés a) pont].

[35] Ezzel párhuzamosan az intézkedés alá vont személy tűrés kötelezettségének további hozadéka, hogy az intézkedéssel szembeni esetleges kifogásainak nem az intézkedés figyelmen kívül hagyásával, hanem a Kftv. szabályai mentén szerezhethet érvényt, szükségképpen az intézkedés befejezését követően.

[36] Ennek megfelelően a felügyelői intézkedések miatti jogorvoslatra a közigazgatási hatósági eljárás, illetőleg a szabálysértési eljárás szabályai az irányadók, ha pedig a felügyelői intézkedést követően közigazgatási hatósági vagy szabálysértési eljárás nem indult, az intézkedéssel szemben panasznak van helye. A panasz előterjesztésére és elbírálására az Rftv. rendelkezéseit kell alkalmazni [Kftv. 23. § (2)-(3) bekezdés].

[37] Ha pedig az intézkedés alá vont személy köteles magát alávetni az intézkedésnek, és az intézkedés miatt bejelentett jogorvoslat, illetve panasz nyomán az intézkedés jogszerűségének a törvény által szabott eljárásrendben való megítélésére az intézkedés befejezését követően kerül sor, abból egyenesen következik, hogy az eljárásban akadályozással megvalósított hivatalos személy elleni erőszak büntette miatt a bűnösség megállapítását hivatalos személy intézkedésének – értelemszerűen utóbb megállapított – jogszerűtlensége csak akkor zárhatja ki, ha az minden mérlegelés szükségessége nélkül félreérthetetlen és kétségtelen. Ekként a terhelt számára az intézkedésnek való ellenszegülés megengedettsége – hasonlóan az Rtv. 19. § (1) bekezdésében írt szabályaihoz – az önkormányzati rendész eljárásában is csak arra az esetre korlátozódik, ha az intézkedés jogellenessége mérlegelés nélkül is kétséget kizáró.

[38] Az irányadó tényállás alapján azonban az önkormányzati rendészek eljárása jogszerű volt.

[39] Az indítványozó érveivel szemben semmiféle összefüggés nem áll fenn az intézkedés jogszerűsége és az intézkedés alapját képező szabálysértés miatt indult eljárásban hozott érdemi döntés között. Könnyen belátható, hogy e vélekedés alapulvételével a szabálysértés elkövetését vitató személlyel szemben a jogszerű intézkedés nem lenne lehetséges, hiszen ez esetben a szabálysértési eljárásban hozott végzés utóbbi jogerőre emelkedése teremtené meg az önkormányzati rendésznek az eljárás megindítását kiváltó észlelésével összefüggő – korábbi – intézkedésének jogalapját.

[40] Ehhez képest az önkormányzati rendész intézkedéséhez sem a Kftv., sem pedig a Rftv. nem követeli meg az önkormányzati rendész az intézkedést kikényszerítő jogellenes cselekmény jogerős megállapítását. Ezzel szemben a rendész intézkedéséhez – az igazoltatáshoz – elegendő a szabálysértés elkövetésének a gyanúja [Rftv. 18. § (1) bekezdés].

[41] A rendészek tehát mint az általuk észlelt szabálysértés elkövetésével gyanúsítható személyt vonták intézkedés alá – jogszerűen – a terheltet. Az intézkedés a terhelt távozási szándékának bejelentésekor még nem fejeződött be, mert adatainak az Rftv. 18. § (3) bekezdése szerinti kezelése (illetve az adatkezelést feltételező adatrögzítés) nem történt meg teljeskörűen. Sőt, a terhelt iratainak szándékolt visszavételével éppen az adatrögzítést kísérelte megakadályozni, ezen keresztül pedig az intézkedést megghiúsítani.

[42] Az igazoltatás törvényi alapjának fennállását nem érinti, ezért az alapügy tárgyát képező cselekmény megítélése szempontjából közömbös, hogy az önkormányzati rendészek készítettek-e jegyzőkönyvet vagy feljegyzést a szabálysértési eljárást megindító szóban tett feljelentésről [Szabs. tv. 78. § (2) bekezdés].

[43] Amint azt a Miskolci Járásbíróság is hibátlanul fejtette ki ítélete [41]-[42] bekezdésében, az előbbieken túlmenően a felügyelők feltartóztatni voltak jogosultak a KRESZ 40-41. §-ában, valamint megállásra, várakozásra vagy táblával jelzett behajtási tilalomra vagy korlátozásra vonatkozó szabályokat megszegő járműveket (Kftv. 21. §). Mivel a terhelt a KRESZ 40. § (8) bekezdésében írt szabályszegés révén megvalósított szabálysértéssel volt gyanúsítható, feltartóztatásának törvényi alapja adott volt.

[44] A feltartóztatás pedig a felügyelőnek az a tevékenysége, amelynek során – mások mellett – a feltartóztatott jármű vezetőjét az intézkedés idejére vagy a további intézkedés megtételéig a helyszín elhagyásában korlátozza [Kftv. 27. § c) pont].

[45] Ekként a felülvizsgálati indítványban írtakkal ellentétben a rendészek felkarjának megfogásával és a testi kényszerre való figyelmeztetésével {elsőfokú ítélet [8] bekezdés} nem visszatartották [Rftv. 16. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont] a terheltet, hanem a megkezdett intézkedés – az igazoltatás – befejezéséig feltartóztatták [Kftv. 21. §, 27. § c) pont].

[46] A terhelt pedig a sértett rendészt lelövésével fenyegetve, a nála tartott gázriasztófegyvert csípőmagasságig felemelve pontosan a feltartóztatását igyekezett meggátolni. A Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontjában írt ismérveket kimerítő fenyegetés ekként a rendészek jogszerű intézkedését célozta megakadályozni, ezzel teljeskörűen kimerítve a Btk. 310. § (1) bekezdés a) pont II. fordulatába ütköző hivatalos személy elleni erőszak büntettének törvényi tényállási elemeit.

[47] A bűncselekményt megvalósító fenyegetést követően a rendészek a terheltet – mint a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt – immár valóban visszatartották az Rftv. 16. § (5) bekezdése alkalmazásával, ugyancsak jogszerűen.

[48] A jogerős ítéletben foglalt tényállás alapján ezért a rendészek eljárásának jogszerűsége nem kérdőjelezhető meg. Következésképpen, a hivatalos személy elleni erőszak büntettének törvényi tényállása az indítványban vitatott tényállási elem meglétében teljes egészében megvalósult.

[49] 2.2. A bűnösség megállapítását sérelmező indítvány második iránya szerint a terhelt büntethetősége kizárt, mert jogos védelmi helyzetben cselekedett. A védő érvelésének két irányát logikailag össze is kapcsolta, amikor a jogos védelmi helyzet fennállását éppen a hivatalos személyek eljárásának jogszerűtlenségéből vezette le.

[50] Ez az okfejtés azonban elméleti síkon sem állja meg a helyét.

[51] A jogos védelmet a törvény a büntethetőséget kizáró okok közt sorolja fel [Btk. 15. § e) pont]. A büntethetőséget kizáró ok vizsgálata azonban fogalmilag a bűncselekmény Btk. Különös Részében meghatározott törvényi tényállási elemeinek teljességét feltételezi. A jogos védelmi helyzet az egyébként a Btk. által büntetni rendelt magatartás jogellenességének hiányát jelenti, amelynek okán az elkövető tényállásszerű magatartása nem büntetendő. Ezzel szemben a törvényi tényállás valamely elemének hiányában büntetendő cselekmény nem valósul meg, ekként a terhelt felelőségének megállapítását nem valamely büntethetőségi akadály, hanem a bűncselekmény hiánya zárja ki.

[52] Amennyiben tehát a terhelt erőszakként, illetve fenyegetésként értékelhető magatartását a hivatalos személy – egyúttal a Btk. 22. § (1) bekezdésében írt jogtalan támadást jelentő – mérlegelés nélkül is félreértetlen és kétségtelen jogellenes eljárása váltja ki, a hivatalos személy elleni erőszak büntette tényállási elem – a hivatalos személy jogszerű eljárása – hiányában nem valósul meg, így a büntethetőségi akadály tényállásszerű cselekmény hiányában nem is vizsgálható.

[53] A korábban kifejtettek szerint azonban az irányadó tényállás alapján az önkormányzati rendészek eljárásának jogellenessége nem nyert megállapítást.

[54] Ehhez képest a védő másodlagos érvelését valójában éppen az irányadó tényállással összhangba nem hozható tényállításokra építette fel, amikor a másodfokú ítélet [28] bekezdésében írtakra való hivatkozással kifejtette, hogy a terhelt a gáz-riasztófegyvert elő sem vette, csupán a „gáz van nálam” szavak kíséretében rámutatott a zsebére, arra reagálva, hogy a rendészek egymást buzdítva kiabálták: „fújd le”.

[55] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a 659. § (1) bekezdésében írt, fentebb idézett szabályok helyes értelme szerint a felülvizsgálati eljárásban nem csupán a jogerős ítéletben írt tényállás támadhatatlan, de az a mérlegelő tevékenység is, amely e tényállás megállapítására vezetett. Ebből következően a felülvizsgálat során a felmerült bizonyítékok felülmérlegelésére, az ítéleti tényállás esetleges megalapozatlanságát érintő következtetések levonására, eltérő tényállás megállapítására az eljárási törvény nem biztosít lehetőséget.

[56] E szabályok pontosan abból fakadnak, hogy a felülvizsgálat a jogerős [azaz a Be. 456. § (1) bekezdése értelmében végleges és mindenkire kötelező döntést hordozó] ítélet elleni jogi, nem pedig ténybeli kifogások érvényesítését biztosító rendkívüli jogorvoslat. Éppen ezért a jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével ítéltető meg (BH 2021.280.).

[57] Nem vitás, hogy az irányadó tényállás az ítélet egészében és tartalmilag vizsgálandó, és ezért a tényálláshoz tartozónak kell tekinteni mindazon történeti tényeket, amelyeket az ítélet megállapított, függetlenül attól, hogy ítéletszerkesztési hiba folytán a bíróság esetlegesen nem a történeti tényállásban rögzítette, hanem az indokolás más részében, így a bizonyítékok értékelése vagy a jogi indokolás körében.

[58] A tényállás része azonban kizárólag ténymegállapítás lehet. Nem ténymegállapítás, és ezért nem a tényállás része, amikor a bíróság akár az elsőfokú, akár a másodfokú határozatban bizonyíték tartalmát idézi, avagy jogi értékelést végez {BH 2019.219.II., Bfv.II.925/2019/6. [51], Bfv.II.1026/2020/7. [24]}.

[59] Ennek megfelelően nem tekinthető az irányadó tényállás részének az ítéletben bemutatott egyes bizonyítékok tényállásban nem szerepeltetett tartalma. A Miskolci Törvényszék ítélete [28] bekezdésében pedig nem ténymegállapítást tett, hanem a terheltnek az utolsó szó jogán előadott, a bizonyítási eljárás befejezését követően még csak bizonyítéknak sem minősülő nyilatkozatát összegezte.

[60] Ekként a felülvizsgálati indítvány a Be. 650. § (2) bekezdésében írt szabályokat sértve, kifejezetten az irányadó tényállás támadásával, a jogerős ítélet ténymegállapításai ellenében állítja, hogy a rendészek a terhelt „lefújására” hívták volna fel egymást, illetve, hogy a terhelt a gáz-riasztófegyvert elő sem vette. A jogerős ítéletben megállapított tényállással ellentétes ténybeli hivatkozások pedig a felülvizsgálat során nem vehetők figyelembe, és a hivatalos személy elleni erőszak büntettének megvalósulása kizárólag a jogerős ítéletben megállapított tények jogi értékelése révén vizsgálható.

[61] E tényekből pedig a korábban írtak szerint a terheltnek felrótt bűncselekmény törvényi tényállási elemei hiánytalanul kitűnnek.

[62] 3. A védő a Legfőbb Ügyészség átiratára tett észrevételében az előbbieken felül a hivatalos személy elleni erőszak minősített esetének megállapítását is vitatta, kifejtve, hogy a gáz-riasztófegyver felmutatása sem a felfegyverkezve, sem pedig a fegyveres elkövetés ismérveinek nem feleltethető meg.

[63] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpont első fordulata szerint felülvizsgálati okot jelent, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt szabott ki törvénysértő büntetést.

[64] Bár a jogerős ítélet rendelkező részében a cselekmény jogszabályi minősítésének megjelölése nem utal rá, hogy az alapügyben eljáró bíróságok a Btk. 310. § (2) bekezdésének mely fordulatát látták megvalósulni, a járásbíróság az elsőfokú ítélet [106] bekezdésében, a törvényszék pedig a másodfokú ítélet [90]-[91] bekezdésében egyértelművé tette, hogy a terhelt által megvalósított hivatalos személy elleni erőszak büntette fegyveresen elkövetett, azaz a Btk. 310. § (2) bekezdés II. fordulata szerint minősül. A másodfokú ítélet a [92] bekezdésében ezért szükségtelenül utal a felfegyverkezve elkövetés értelmezése körében iránymutató 24/2007. számú Büntető kollégiumi véleményre.

[65] A felülbírálat során tehát a fegyveres elkövetés ismérveinek teljesülését kell vizsgálni, és a cselekmény felfegyverkezve elkövettként történő minősítése egyedül abban az esetben kerülhet szóba, ha a Btk. 310. § (2) bekezdés II. fordulata szerinti minősítő körülmény nem állapítható meg.

[66] Fegyveresen pedig az követi el a bűncselekményt, aki – egyebek mellett – működőképes lőfegyvert tart magánál, vagy a bűncselekményt működőképes lőfegyver utánzatával fenyegetve követi el [Btk. 459. § (1) bekezdés 5. a) pont].

[67] Az irányadó tényállás alapján a terhelt az engedéllyel tartott gáz-riasztófegyverrel fenyegetve akadályozta az önkormányzati rendészeket jogszerű eljárásukban. Nem kétséges, hogy a gáz-riasztófegyver a külső szemlélő számára lőfegyverként ábrázolódik, és mint ilyen, a lőfegyver utánzatának tekintendő, amely a hivatalos személy elleni erőszak büntettének fegyveresen elkövettként való minősítését alapozza meg.

[68] Az indítványozó álláspontjával szemben a tényállásból nem olvasható ki az a tudati tény, hogy az intézkedő rendészek a lőfegyver utánzat jellegével tisztában lettek volna, azaz tudomással bírtak volna róla, hogy a terhelt birtokában lévő, a fenyegetés nyomatékosítására használt tárgy valójában nem lőfegyver, hanem gáz-riasztófegyver. Ilyen megállapítást sem az első-, sem a másodfokú ítélet nem tartalmaz.

[69] A rendészeknek a gáz-riasztófegyver valós mibenlétét érintő tudomása ugyanakkor valójában teljességgel közömbös a minősített eset megvalósulása szempontjából.

[70] A Btk. 4. § (1) bekezdésében írt bűncselekmény-fogalom középpontjában a cselekmény – emberi magatartás – áll, amely szándékos (vagy a törvényben meghatározott esetekben gondatlan) emberi magatartás azáltal válik bűncselekménnyé, hogy veszélyes a társadalomra, és a törvény büntetés kiszabását rendeli rá. A bűncselekményt tehát minden esetben emberi magatartás valósítja meg, mégpedig a Btk. 13. § (1) bekezdése szerint a tettes magatartása. A Btk. Különös Részében meghatározott valamely törvényi tényállás tényállási elemeinek megfeleltethető tettesi cselekmény kifejtésével a bűncselekmény – legalább – kísérleti szakba lép.

[71] Ha pedig a bűncselekményt a tettesi cselekmény teszi, úgy a tettesen kívül álló más személy magatartása (mi több: a kívülvilágban meg sem jelenő, szubjektív vélekedése) a bűncselekmény megvalósulását nem érinti (legfeljebb – materiális bűncselekmény esetén – annak befejezetté válására bírhat kihatással). A törvényi tényállási elemet kifejtő tettes magatartása önmagában vonja maga után a büntetőjogi értékelés igényét, mégpedig az adott törvényi tényállás keretei közé nem illeszthető magatartást tanúsító más személy cselekménye, tudatállapota által nem befolyásolt módon {BH 2022.227. [52]}.

[72] Hasonlóképpen, a törvényben meghatározott elkövetési mód tanúsításával megvalósuló minősített eset megállapíthatósága is kizárólag a terhelti magatartáson áll. Ekként a hivatalos személy elleni erőszak büntette fegyveresen elkövetett, ha a terhelt a bűncselekmény törvényi tényállását olyan tárggyal fenyegetve valósítja meg, amely objektíve alkalmas lőfegyver látszatának keltésére, függetlenül attól, hogy azt a fenyegetés címzettje szubjektíve lőfegyvernek véli-e.

[73] A jogerős ítélet ezért törvényesen minősítette a terhelt cselekményét a Btk. 310. § (2) bekezdés II. fordulata szerint.

[74] **IV.** A kifejtett érvek mentén a Kúria – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és megtámadott határozatot – a Be. 660. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen, a Be. 655. § (1) bekezdése szerinti összetételben eljárva – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[75] **V.** A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[76] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdés első fordulata pedig akként rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2022. október 26.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Metzinger Márton s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró